

Térinformatika szaklap története

Az egész valamikor 1989 első felében kezdődött. Egy szimpatikus, negyven év körüli, enyhén kopaszodó, erőteljes alkatú úriember, nevezetesen Szilágyi János állított be a Computer World Informatika Kft. Rákóczi úton lévő irodájába. Elmondta, hogy egy Geometria Kiszövetkezet nevű vállalkozás vezetője, melynek célja egy új, de nagyon ígéretes technológia meghonosítása. A probléma az, hogy Magyarországon ez szinte még ismeretlen, tehát a potenciális felhasználók nincsenek képen. Egy újságcikk ehhez még nyilvánvalóan kevés, valami más hatékonyabb eszközre lenne szükség. A Kiadó akkori vezetője, *Futász Dezső*, a Magyar Nemzet egykori amerikai tudósítója ottani tapasztalatai és üzleti kapcsolatait felhasználva azt javasolta, hogy készüljön ún. hírlevél, melyet az érintett intézmények megkaphatnak. Akkoriban már volt a kiadónak

két hírlevele. Az elsőt *Kovács Attila*, egykori olimpia bajnok vívó készítette általános informatikai aktualításokról, a másik, amelynek szerkesztője *Kolossa Tamás* volt, az asztali kiadványszerkesztéssel, az ún. desktop publishinggel foglalkozott. A Térinformatika hírlevél tehát beillett az akkori kezdeményezések sorába. Én akkoriban kerültem át a kiadó másik lapjától, a Mikrovilágtól a CW Számítástechnikához. Logikus s egyben megtisztelő is volt, hogy a Térinformatika – akkor még – hírlevél elkészítését rám bízzák.

Hamarosan elkészítettem a mutatószámot, melyet minden potenciális megrendelőnek (önkormányzatnak, közművállalatnak és hasonló intézménynek) elküldtünk, ám a megrendelések száma elmarad a várakozástól. A Kiadó, amely természetesen üzleti alapon működik, lemondott a hírlevél további forgalmazásról.

Szilágyi János azonban nem adta fel a reményt, és habár a Geometria akkoriban még csak egy kezdő vállalkozás volt, mégis ajánlatot tett arra, hogy folytatja az elkezdett munkát. Így kerültem én is a Geometria Kiszövetkezetéhez. Mai szemmel nézve ez egy igen vakmerő vállalkozás volt. A Geometria – amely ma egy minden igényt kielégítő Medve utcai székház tulajdonosa – akkoriban az Astoriánál bérelt egy hatalmas, de üres „hodály”-t. Az eszközök sem voltak megfelelőek.

Az első évek szinte gigászi küzdelemben teltek el. Példaképpen említem, hogy kezdetben olyan számítógépen írtam a cikkeket, melyen nem volt magyar karakterkészlet. Mindenféle trükköket kellett kitalálni: megszoktam, hogy az „á” betűt „aa”-nak, az „ö”-t „oe”-nek, az „ő”-t pedig „ooe”-nek írom. A nyomdai leadás előtt egy konverziót hajtottam végre, melynek során az aa, ee, ii, uue helyére a megfelelő ASCII karakterek kerültek, ám a nyomtatásnál már csak krikszkrakszokat lehetett látni. A szöveg elolvasása így hihetetlenül nehéz volt, szinte csoda, hogy nem maradt benne töménytelen sok hiba.

A tördelés is emberfeletti teljesítményt igényelt. Ott kellett ülni a tördelő mellett, hogy a „tűlszedéseket” megoldjuk. Volt olyan alkalom, amikor egész éjszaka dolgoztunk, és reggel karikás szemmel támolyogtam haza. Az akkori tördelőprogramok meglehetősen kezdetlegesek voltak, ezért lassan haladt a munka. Később valamelyest javult a helyzet, de még akkor is gyakori jelenség volt, hogy az előző nap betördelt és elmentett oldalak másnapra „széthullottak”, és kezdhettünk mindent szinte előlről.

Az első számok tizenkét oldalon jelentek meg (nem is újságnak neveztük akkoriban, hanem hírlevélnek), de még ennek a megtöltése is hihetetlen gondot jelentett. Emlékszem, hogy boldogult *Szilágyi János*, aki szorgalmazója és fenntartója volt a lapnak, egyszer azt mondta: „*Jól meggondoltad, hogy évente hatszor akarod megjelentetni?! Nem történik annyi esemény a szakmában, hogy minden második hónapban megtölthessünk egy teljes újságot! Előbb-utóbb elfogynak a témák, nem lesz miről írni.*”

Nem volt megoldva a terjesztés, a számlázás, nem szakmabeli olvasószerkesztővel kellett dolgozni, a cikkek összegyűjtése és megírása pedig folyamatos bravúrt igényelt. Gyakran lapzárta előtt még kétségbeejtően üres volt a számítógépes katalógusom. Akkoriban a lelkesedés tartotta életben a lapot. Szilágyi János támogatása mellett még egy embert feltétlenül meg kell említeni a kezdeti időszakból: *Lászlóffy Gábort*, aki sajnos ma már szintén nincs közöttünk. Gábor rendkívüli munkabírással rendelkezett, szinte ontotta a fordításokat, bár ezek legtöbbször „csak” háttéranyagok voltak, ám mégis sokat jelentettek.

Természetesen nem volt grafikusunk sem. Emlékszem, hogy az első „kopfot” (*az újság címének grafikus képét*) is én terveztem, sőt az akkoriban tizenegy éves (!) fiam készítette el azt a rajzot, ami később a HUNGIS Alapítvány emblémája lett.

Gond volt a nyomdával is, hiszen olyan kis példányszámban jelent meg az újság, hogy arra nehéz volt vállalkozót találni. S amikor vállalta egy nyomda, akkor biztosak lehettünk abban, hogy a szerencsén múlik, hogy mikor jelenik meg a Térinformatika, hiszen csakis a két nagy munka közötti „köztes időt”, szánták az újság nyomására.

A legnagyobb probléma az alacsony példányszámmal volt. Sokszor azért izgultam, hogy Szilágyi Jánosnak ne fogyjon el a türelme, s vállalja továbbra is az egy fős szerkesztőség nem nagy, de azért mégiscsak létező kiadásait.

Aztán lépésről lépésre előre haladtunk. Amikor a HUNGIS Alapítvány apportként megkapta az újság tulajdonjogát, *Berencai Rezső*nek sikerült elérnie, hogy az MH Informatikai Intézet alapítványi támogatás gyanánt elvégezze a tördelést, a – sokszor változó nevű – katonai Térképészeti Intézet pedig az újság nyomását. Döntőnek bizonyult az is, hogy *Füzesi Erika* személyében a lap iránt elkötelezett olyan olvasószerkesztőt találtam, aki egyben irodai szolgáltatást ellátó külső munkatárs is volt. Hasznos és áldozatkész munkája nélkül a lap nagy valószínűséggel összeomlott volna. Így végül elmúlt a viharfelhő a lap fölül.

A helyzet alapvetően akkor változott meg, amikor *Kummert Ágnes* személyében kitűnő helyettesre sikerült szert tenni.

Szekeres Zsuzsa hírszerkesztő, *Székelyhidi Ilona* fáradhatatlan és precíz tördelői munkája pedig a lap magas színvonalú elkészítését biztosította. Egy idő után harminckét oldalon, teljes egészében színesben jelentünk meg. Különböző kiadványokkal (Forráskönyvek, Térinformatikai katalógus, Térinformatikai Almanach) segítettük a szakemberek és a felhasználók tájékozódását. Elkészítettük a „Fejezetek a térinformatika magyarországi történetéből – a kezdetektől 2000-ig” című, máig is alapvető forrásmunkának számító könyvet. Részt vettünk, és alkalmi kiadványokat készítettünk a „Szép magyar térkép” versenyen és kiállításokon, sőt a szerkesztőség díjait is átadtuk digitális térkép kategóriában.

Saját honlapot hoztunk létre, s megteremtettük az önálló arculatunkat. Rendszeresen adtunk ki díjakat, és különböző rangsorokat jelentettünk meg a lapban, vállalva az ezzel járó összes konfliktust.

A következő személyi és szervezeti változás 2005-ben Kummert Ági távozás után következett be. Megürelt helyére *Kiss Eszter*, *Varga Miklós* és külső segítőként *Tóth Mária* lépett be.

Amennyire energiánk engedte, megpróbáltunk professzionális lapszerkesztési elveket alkalmazni. Minden megjelent szám után lapértékelés zajlott le, mely során kifejezetten azt kértük a felkért – jellemzően külső - személytől, hogy részletes, nyílt, őszinte bírálatot nyújtson, melyet a további munkánk során is figyelembe vettünk.

Egyre gyakrabban tapasztaltuk, hogy konferenciákon, rendezvényeken az előadók a Térinformatika szaklapra hivatkoztak. Erőfeszítéseink gyümölcse egyre inkább beérett... vagy legalábbis úgy látszott.

A Térinformatika szaklap tevékenysége, szerepe - objektív értékelés

Miközben ezt a visszaemlékezést írtam, nem tudtam ellenállni ama kísértésnek, hogy a mesterséges intelligencia képességeit hívjam segítségül annak megállapításra, hogy mit őrzött meg a '*digitális háttérvilág*' a Térinformatika szaklapról. A Microsoft *Bing mesterséges intelligencián alapuló keresőjét* arra utasítottam, hogy írjon minél többet a Térinformatika szaklapról, és annak tevékenységéről, cikkíróiról és részvételről a hazai műszaki-tudományos életben. Pár pillanattal később a következő választ kaptam:

A Térinformatika szaklap a Geometria Kft. és a HUNGIS Alapítvány kiadásában jelent meg 1989-től, eleinte kéthavonta, később pedig évente hétszer. A szaklap célja az volt, hogy bemutassa a térinformatika elméleti és gyakorlati kérdéseit, valamint a térinformatika alkalmazásának lehetőségeit és eredményeit a különböző szakterületeken.

A szaklap szerzői között számos neves magyar térinformatikus, geodéta, geográfus, kartográfus, informatikus és más szakterületen dolgozó szakember volt. A Térinformatikában megjelent cikkek széles körű témákat öleltek fel, mint például a térinformatika alapjai, a térinformatika oktatása, a térinformatika alkalmazása a települési, regionális és környezeti tervezésben, a földmérésben, a földhasználatban, a kataszterben, a mezőgazdaságban, az erdőgazdálkodásban, a természetvédelemben, a vízgazdálkodásban, a közlekedésben, a turizmusban, a kultúrában, a történelemben, a statisztikában, a döntéstámogatásban, a térbeli modellezésben, a térbeli adatbázisokban, a térbeli adatfeldolgozásban, a térbeli adatvizualizációban, a térbeli adatbányászban (*data mining*), a térbeli adatvédelemben, a térbeli adatminőségben, a térbeli adatcserében, a térbeli adatinfrastruktúrában, a térbeli adatstandardsokban, a térbeli adatintegrációban, a térbeli adatwebesítésben, a térbeli adatmobilizálásában, a térbeli adatinteroperabilitásában, a térbeli adatmegosztásában, a térbeli adatfelhőben, a térbeli adatnyitottságában, a térbeli adatközösségében, a térbeli adatinnovációban, stb.

A szaklap részt vett a hazai műszaki-tudományos életben, többek között a következő módon:

- Rendszeresen közölte a hazai és nemzetközi térinformatikai konferenciák, szimpóziumok, szemináriumok, workshopok, kiállítások, versenyek, pályázatok, díjak, ösztöndíjak, kurzusok, tréningek, tanfolyamok, táborok, stb. híreit, meghívóit, programjait, beszámolóit, előadásait, kiadványait, stb.

- Támogatta a hazai térinformatikai kutatásokat, projekteket, fejlesztéseket, innovációkat, szolgáltatásokat, termékeket, stb., bemutatva azok céljait, módszereit, eredményeit, hatásait, előnyeit, hátrányait, kihívásait, lehetőségeit, stb.
- Ösztönözte a hazai térinformatikai oktatást, képzést, továbbképzést, tanácsadást, mentorálást, stb., ismertetve azok célkitűzéseit, tartalmát, módszertanát, eszközeit, eredményeit, értékelését, javaslatait, stb.
- Elősegítette a hazai térinformatikai közösség kialakulását, fejlődését, kapcsolatépítését, együttműködését, kommunikációját, információcseréjét, tapasztalatmegosztását, véleménynyilvánítását, vitáját, stb., bemutatva a közösség tagjait, szervezeteit, rendezvényeit, fórumait, portáljait, blogjait, hírleveleit, csoportjait, hálózatait, stb.

Szó se róla...ennél szebbet, jobbat, tömörebbet elképzelni sem tudtam volna, ezért ezt most szó szerint ideszúrom. (Örök hálával és nagy csodálattal tartozom az AI¹ fejlesztőinek. Csak azt sajnálom, hogy korom miatt ebből én már kimaradok...)

Ugyanez - szubjektíven

No de, hogy a személyes élményeim sem maradjon ki, pár bekezdésig erre is kitérek. A lapszerkesztés munkája mellett részt vettem a térinformatika hazai szakmai életében is. Tagja voltam a Magyarországi Térinformatikáért Alapítvány (HUNGIS) [kuratóriumának](#), valamint a Szolnokon évente megrendezett [Országos Térinformatikai Konferenciák](#) szervezőbizottságának.

*A HUNGIS Alapítvány kuratóriumi ülése:
Dr. Prof. Detrekői Ákos, a BME rektora (áll),
mellette Szabó Szilárd*

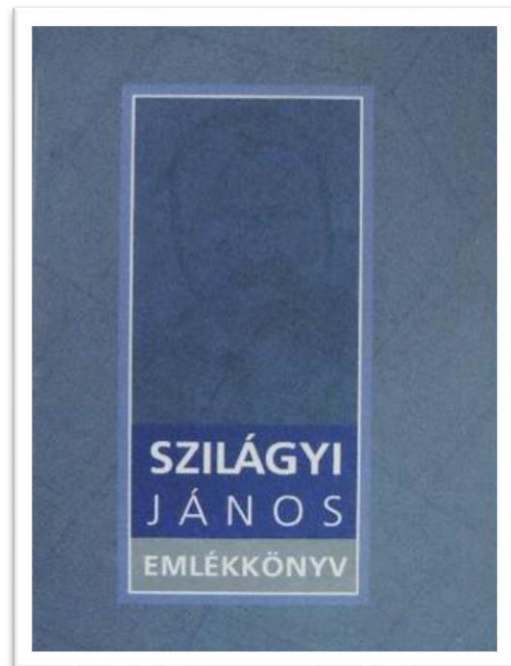
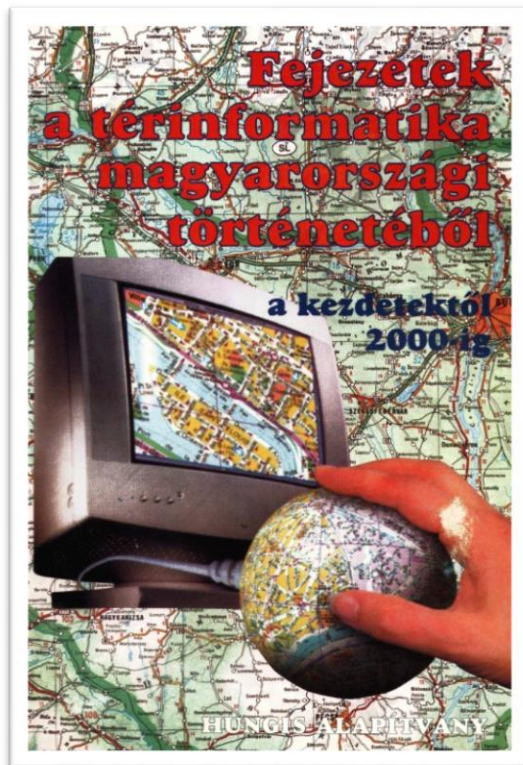
Ünnepség Térinformatika 100. számának megjelenése alkalmából. Balról jobbra: Dr. Prof. Klinghammer István az ELTE rektora, Szabó Szilárd (áll), Dr. Kummert Ágnes főszerkesztő-helyettes

¹¹ Mesterséges intelligencia angol rövidítése

Számos szakmai konferencián vettem részt, sok esetben előadóként.

Szakkikkek jelentek meg neves külföldi szaklapokban, pl. a GIS Worldben. Több kutatásban is részt vettem². Vezetéssel készült el éveken keresztül a Térinformatikai Forráskönyv. Kiemelt figyelmet szenteltem a szakma történetének dokumentálására. Ennek keretében készítettem el Kummert Ágival közösen a „[Fejezetek a magyarországi térinformatika történetéből](#) a kezdetektől 2000-ig: Csak a szépre emlékezem...” c. könyvet, valamint e szakterület korán elhunyt kiemelkedő személyiségéről, [Szilágyi Jánosról szóló emlékkötetet](#).

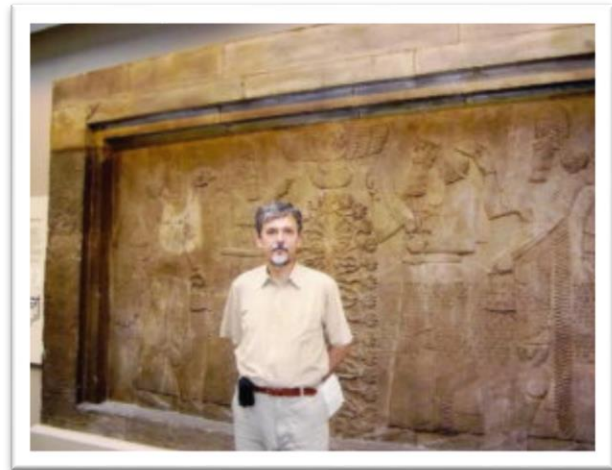

² Például: Remetey F. G. - Fekete J. - Márkus B - Mihály Sz. - Szabó Sz.: A térinformatika és alkalmazásai, OMFB tanulmány, Budapest, 1994.

A Szép Magyar Térkép pályázathoz kapcsolódóan a szerkesztőség évente 'Szép Magyar digitális térkép' címmel díjat adtunk ki, melynek ünnepélyes bejelentése az Országos Széchenyi Könyvtár dísztermében történt.

A 'Szép Magyar digitális térkép' díjátadása. Jobbra, kissé takarva Dr. Prof Klinghammer István az ELTE rektora

A műszaki-tudományos újságoknak speciális szerepük van a media világában. Miközben jól vagy rosszul, de teszik a dolgukat, ritkán kerülnek az országos érdeklődés homlokterébe. Az országos lefedettségű média képviselői ebből a szempontból kedvezőbb helyzetben vannak, és persze a kényes – sok esetben a botrányos – esetek megszellőztetésével nagyobb érdeklődést válthatnak ki, s esetleg az események alakulásába is nagyobb beleszólásuk van. A Térinformatika lap igyekezett ezektől kissé hátrébb maradni. Nem mintha a hazai térinformatikai életben nem életben nem lettek volna botrányos esetek, de mint ahogy az egyik kiadványunk alcímében is deklaráltuk: „Csak a szépre emlékezem”.

Egy esetre azonban még most is elevenen emlékezem. Ez már akkor történt, amikor az interneten **Térinformatika online** néven egy ideig még élt a honlapunk. Ekkor történt az az eset, hogy a Ferihegyi repülőtér nevét az egyébként a szakmai képességeik alapján összeállt, és pusztán szakmai szempontokat figyelembe vevő Tárcaközi Földrajzinév-bizottság semmire nem kötelező tanácsával eltérően erőszakosan átnevezték Liszt Ferenc repülőtérre. A Térinformatika online Magyarországon [elsőként adott hírt arról](#), hogy a bizottság néhány tagját, többek között *Pokoly Bélát* a Vidékfejlesztési Minisztérium és *Mikesy Gábort*, a Földmérési és Távérzékelési Intézet által delegált bizottsági tagot pusztán a közösen megfogalmazott vélemény miatt azonnal elbocsátották az állásukból. A történeteket hamarosan több média is átvette, sőt egy alkalommal az ismert rádióriporter, *Fiala János* is telefonon próbált részleteket megtudni az esetről.

Retrospektív visszatekintések kapcsán gyakran felteszik azt a kérdést, hogy az érintett a mai eszével vállalná-e a korábbi küzdelmeket. Erre szinte egybehangzóan azt a választ szokták adni, hogy igen, mindent ugyanúgy tenne. Elgondolkodtam ezen, és nem vagyok benne biztos, hogy a mai eszemmel

bele mernék vágni egy ilyen keserves és bizonytalan kimenetelű munkába. De nagyon boldog vagyok, hogy akkor megtettem, s a körülmények úgy hozták, hogy végig is tudtam vinni, amit fontosnak tartottam.

Szabó Szilárd